

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL EĞİTİMİ ALAN
KİŞİLERİN ÖĞRENİM SÜRECİNDE DIŞ ÇEVREDEDEN
ETKİLENMELERİ**

THE INFLUENCE OF THE PEOPLE WHO TAKE LANGUAGE EDUCATION
IN TURKISH TEACHING TO FOREIGNERS FROM THE EXTERNAL
ENVIRONMENT IN THE LEARNING PROCESS

Hakan DÖKMECİ
ORCID: 0000-0001-7710-6450

DOI: 10.5281/zenodo.6774450

ÖZET

Türkçe, dünyanın en eski dilleri arasında yer almaktadır. Dünya üzerinde Türkiye'nin güçlü bir konuma gelmesi, sesini her yerde duyurabilmesi ülkeye ve Türkçeye olan ilgiyi de arttırmıştır. Bu sebeple, gerek maddi gerekse manevi zorunluluklardan dolayı birçok insan Türkçeyi öğrenmek için Türkiye'ye gelmektedir ya da bulunduğu ülke içerisinde Türkçe öğreten ilgili kurumlara gitmektedirler. İnsanların Türkçeyi öğrenme sebepleri arasında birçok neden bulunmaktadır. Bu sebeplerin en başında eğitim gelmektedir. Ülkeye gelen öğrencilerin en büyük hayali, Türkiye üzerinde bulunan üniversitelerde eğitim alıp sonra ülkelerine dönmektir. Onlar, aldığı eğitimle herhangi bir fakülteden mezun olduktan sonra ülkesinde faydalı bireyler olma derdindedirler. Bu grubun dışında kalan insanların ülkeye gelip Türkçe öğrenmek istemelerinin sebepleri arasında turizm, ticaret, evlilik, dini sebepler, zorunlu göç durumları, askeri durumlar bulunmaktadır.

ABSTRACT

Turkish is one of the oldest languages in the world. The fact that Turkey has a strong position in the world and its voice can be heard everywhere has also increased the interest in the country and Turkish. For this reason, many people come to Turkey to learn Turkish due to both material and moral obligations or they go to the relevant institutions that teach Turkish in the country they live in. There are many reasons why people learn Turkish. Education comes first among these reasons. The biggest dream of the students who come to the country is to study at universities in Turkey and then return to their country. After graduating from any faculty with the education they receive, they are concerned about becoming useful individuals in their country. The reasons why people outside this group want to come to the country and learn Turkish include tourism, trade, marriage, religious reasons, forced migration situations, and military situations.

İlgili Yazar: Hakan DÖKMECİ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Karaman/Türkiye,
hkndkmc@gmail.com

Başvuru Tarihi/Received: 07.02.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 15.03.2022

Türkiye’de birçok farklı bölgede farklı kurumlar tarafından Türkçe öğretilmektedir. Ülkedeki ortak Türkçe, İstanbul Türkçesi olduğu için kurumların hepsinde İstanbul Türkçesi öğretilmektedir. Dış çevrede halkın konuştuğu Türkçe, İstanbul Türkçesi ile aynı olsa da birçok farklılık bulunmaktadır. Konuşulan Türkçe bölgelere göre değişmektedir. Yani bölgedeki ağız özelliklerinin dile yansımalarıyla birçok kelimenin anlaşılması güçleşmektedir. Bu makalede Türkçe öğrenen kişilerin üniversitedeki kurumlarda ya da herhangi bir kurumda öğrendikleri Türkçe ile dışarıda öğrendiği Türkçe arasında kalması ve Türkçeyi dış çevrede bulunan insanlardan ağız özelliği katarak öğrenmesi durumu üzerinde durulacaktır.

Turkish is taught by different institutions in many different regions in Turkey. Since the common Turkish in the country is Istanbul Turkish, Istanbul Turkish is taught in all institutions. Although the Turkish spoken by the people in the foreign environment is the same as Istanbul Turkish, there are many differences. Spoken Turkish varies according to regions.

In other words, with the reflection of the dialect features in the region to the language, it becomes difficult to understand many words. In this article, it will be focused on the situation of people learning Turkish, being stuck between the Turkish they learned at university or any institution and the Turkish they learned abroad, and learning Turkish by adding dialect features from people in the outside environment.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Bölge, Ağız, Dil

Keywords: Turkish, Region, Dialect, Language

İlgili Yazar: Hakan DÖKMECİ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Karaman/Türkiye,
hkndkmc@gmail.com

Başvuru Tarihi/Received: 07.02.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 15.03.2022

GİRİŞ

Konuşmak, yazmaktan önce gelir. Bir bebek, önce yazmayı değil konuşmayı öğrenir; bu hem zihinsel gelişim hem de dilsel gelişim için önemli bir aşamadır. Bir bebeğin motor becerileri, zihinsel gelişimleri tamamlandıktan sonra meydana gelir; örneğin bir bebek önce makasın adını bilir, makası tanımlar ve daha sonra makası kullanmayı öğrenir. Dil de insanların doğal gelişiminden daha farklı bir yol izlememiştir. Bu bakımdan önce konuşma sonra yazı gerçekleşmiştir dil sahasında. İnsan toplulukları kendi aralarında anlaşmak için bir konuşma dili oluştururlar. Bu onların konuşma dilleridir; kendi aralarında iletişimi sağlamak temel amaçtır. Bu bakımdan bir topluluğun iletişim kurmak amacıyla oluşturdukları ses yığınlarına konuşma dili diyebiliriz. Konuşma dili, yazı aşamasına geçmeden kalıcılık sağlayamaz; o dilin konuşurları bir şekilde tükenince o dil de tükenecektir. Buna, Afrika'da, Hindistan'da, Asya'da bulunan kabileler, Kızılderililer örnek gösterilebilir. (<https://www.makaleler.com/agiz-lehce-sive-nedir> erişim tarihi: 15.03.2022)

Yazı dili, bir sistemdir. Konuşmanın harfe dökülmüş halidir. Buna göre yazı dilinin özelliklerini şu şekilde maddeleştirebiliriz:

- Bir ülkenin bir yazı dili vardır. Birden çok konuşma dili olsa da resmi olarak yalnızca bir yazı dili olması gerekir.
- Bir ülkenin resmi dilidir.
- Ülkenin her yerinde aynı ve standart bir şekilde yazılır.
- Yazılan sözcük ile telaffuz farklı olabilir ama yazımda sözcük yazı diline uygun yazılmalıdır.
- Genelleyen bir ağız olduğu için konuşuru ve yaygınlığı diğer ağızlardan fazladır.
- Dil bilgisi kuralları vardır.
- Kendi içinde kalıpları vardır.
- Zaman zaman yapay öğelere de sahip olabilir. Örneğin İngilizcede bu tür öğeler oldukça fazladır.
- Anlatımlar biçimsel ve nesnelidir. Örneğin "kova" dediğimizde Türkiye'de herkesin aklına ortak imge gelir.
- Yazı dili bilimsel, kültürel fark etmez her alanda standart bir biçimde kullanılır.
- Terimler içerir ve üretir.
- Her türlü basım ve yayım yazı dili ile yapılır.

- Haberleşme yazı dili ile sağlanır.
- Devlet işleri yazı dili ile sağlanır. (<https://www.makaleler.com/agiz-lehce-sive-nedir> erişim tarihi: 15.03.2022)

Ağız kelimesinin tanımını yapmadan önce konuşma dili ve yazı dilinin ne demek olduğu ve nasıl ortaya çıktığı önem arz etmektedir. Bu sebeple konuşma dili ve yazı dilinin tanımlarını ağız kelimesinin tanımından önce vermek daha doğru olacaktır.

Aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma dili. (<https://sozluk.gov.tr/> erişim tarihi: 15.03.2022)

Ağız, bir dilin bir şive içinde mevcut olan ve söyleyiş farklarına dayanan küçük kollara, bir memleketin çeşitli bölge ve şehirlerinin kelimele-ri söyleyiş bakımından birbirinden ayrı olan konuşmalarına verdiğimiz addır (Ergin,1998: 10).

Korkmaz'a göre ağız, "Bir dilin veya lehçenin daha küçük yerleşim bölgelerinde yazı diline oranla birbirinden az çok ayrılan konuşma biçimleri: Türkiye Türkçesinin İstanbul ağzı. Aydın ağzı. Konya ağzı, Nevşehir ağzı. Taşra ağzı. Anadolu ve Rumeli ağızları gibi" (Korkmaz, 1992: 4). "Ancak burada kullanılan ölçütlerin hiçbirisi açık değildir. "Daha küçük" olmanın ölçüsü nedir? "Yazı diline oranla birbirinden az çok ayrılan" ile ağızların kendi aralarındaki ayrılma mı yoksa standart dilden ayrılmaları mı kastedilmektedir? Ayrılığın oranı ne kadar olursa ağız olur? Her konuşma biçimi ağız sayılabilir mi? Ağız ile aynı sözlük içerisindeki "Standart Türkçenin ve yazı dilinin dayandığı konuşma ölçüleri dışında kalan, ağızlara bağlı konuşma türü; geleceğiz kelimesinin gelcez, gelece:x, geleceğik şekillerinde söylenmesi gibi" (Korkmaz, 1992: 147) bu şekilde tanımlanmaktadır. Topaloğlu'na göre ağız, "Bir dilin, lehçeler içinde ses, yapı ve anlam bakımından bazı ayrılıklar içeren, halkın konuştuğu değişik biçim" şeklinde tanımladığı halk dilinin "daha küçük ayrılıklar gösteren, belli yerleşim bölgelerine ve kişilere has olan şekli" olarak tanımlanmaktadır (Topaloğlu, 1989: 81).

Yapılan tanımlamalara göre ağız, bölgelere göre değişiklik gösterebilen, yazı dilinde değil konuşma dilinde hâkim olan bir durumdur. Ağız tanımlamalarına bakacak olursak Türkiye'de kullanılan konuşma dili İstanbul Ağzıdır. Ülkede kabul gören konuşma dili ve yazı dili İstanbul Türkçesidir. Fakat birçok sebepten dolayı ortak olarak kabul gören bu Türkçe her yerde aynı şekilde konuşulmamaktadır. Tanımlamalarına göre ağız, her bölgeye, bölgenin şartlarına göre değişebilmektedir. Yani ağız özelliği her ülkede karşılaşılabilen bir durumdur. Bu durum Türkiye'ye has bir şey değildir.

Almanya'da da, İngiltere'de de, Amerika'da da ve birçok ülkede de ağız özellikleriyle karşılaşılabilir. İnsanlar doğduklarından itibaren çevresinden çeşitli kelimeler öğrenmekte ve hiçbir kural gözetmeksizin bu kelimeleri dile getirmektedirler. Büyüdüklerinde ise belirli bir eğitim düzeyinden sonra bu kelimeleri doğru şekilde telaffuz etmek için çabalamaktadırlar. Aile çevresinde bu doğru telaffuzu kullanmak zorunda kalmaları da dış çevrede bu durumun farkına varan insanlar, konuşma dillerini yani ağız özelliklerini düzeltme gayreti içinde bulunabilirler. Fakat kendi ana dili dışında bir dil öğrenmek isteyen kişi, dış çevredeki ağız özelliğinin farkında olmadan bu dili yanlış veya doğru olarak öğrenebilir. Bu durum, dilin tam olarak öğrenilememesine veyahut yanlış öğrenilmesine sebebiyet verebilir. Bu sebeple çalışmada eğitim alan şahısların yaptığı ve yapabilecekleri yanlışlar üzerinde durulmuştur.

Dil öğretiminde veya öğreniminde bir bilginin yanlış olarak öğrenilmesi, o bilginin değiştirilememesi durumunu ifade eder. Bir kez yanlış öğrenildiğinde ya da yanlış öğretildiğinde kısa zaman içerisinde yanlış bilgi düzeltilmediğinde yıllarca onu değiştirmek mümkün olmayacaktır. Bu sebeple bu çalışma önem arz etmektedir. Türkçeyi öğrenen kişiler için de öğreten kişiler için de bu çalışma bir yol gösterici durumundadır.

Çalışmada Türkçe öğrenen kişilerin dış çevrede konuşulan dili benimsemesinden kaynaklanan problemler üzerinde durulmuştur. Doğru olanı değil yanlış olanı direkt olarak benimsemesinden ve bu benimsemeyle dili yanlış öğrenmesiyle ortaya çıkan sorunlar dile getirilmiştir. Çalışmanın amacı ise dış çevreden ağız özelliğiyle beraber öğrenilen dilin, doğru olmadığını, doğru olsa da eksik öğrenildiğini göstermektir. Karşılaşılan sorunların az da olsa çözümünü dile getirmektir.

TÜRKİYE'DEKİ AĞIZ ÖZELLİKLERİNİN TÜRKÇE EĞİTİMİ ALAN KİŞİLERE ETKİSİ

Türkçe, yüzyıllar boyu göçlerden, dini sebeplerden, savaşlardan vb. durumlardan dolayı diğer dillerle sürekli etkileşim halinde olmuştur. Farklı dillerden etkilenmiş ve birçok dili etkilemiştir. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yaşayan topluluklar da farklı ağız özelliklerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Ortak bir yazı dili olsa da konuşma dili bölgeden bölgeye göre değişmektedir. Örnek olarak, Karadeniz Bölgesinde farklı bir ağız özelliği, İç Anadolu Bölgesinde farklı bir ağız özelliği, Doğu Anadolu Bölgesinde farklı bir ağız özelliği bulunmaktadır. Bu farklılık, Türkçe eğitimi alan kişilerin öğrenimini de etkilemektedir. İstanbul Türkçesi ile eğitim alan bir kişi, eğitim aldığı kurum dışına çıktığında yani sokaktaki insanlarla diyaloga girdiğinde bu farklılıklardan olumsuz etkilenmektedir. Karşısındaki kişiyle diyalog kuramamakta ya da o kişiyi tam olarak anlayamamaktadır.

İç Anadolu Bölgesinde herhangi bir kurumda Türkçe eğitimi alan bir kişi, sokağa çıktığında İstanbul Türkçesi ile değil İç Anadolu Bölgesinin ağız özellikleri ile dolu bir Türkçe ile karşılaşmaktadır.

Örneğin, İç Anadolu Bölgesinde k>g değişimine çok sık rastlanmaktadır. Türkçe eğitimi alan kişi, bu değişime sokak dilinde maruz kaldığı için doğru bir kullanım olduğunu düşünerek benimseyebilmektedir.

Konya>Gonya

Ankara>Angara

Kapı>Gapı

Kahve>Gahve

Kız>Gız

gibi kullanımları öğrenmekte ve bu durumu öğrendiği İstanbul Türkçesine dahil ederek kullanabilmektedir.

Yine farklı bir değişim olarak, İç Anadolu Bölgesinde kullanılan k>h değişimini de bu kişiler benimseyebilmektedir. Bu duruma örnek olarak aşağıdaki kelimeler verilebilir.

Akşam>Ahşam

Yok>Yoh

Toprak>Toprah

Bak>Bah

Bayrak>Bayrah

Ege Bölgesinde Türkçe eğitimi alan kişiler, belirli bir değişim özelliği olmasa da birçok kelimenin telaffuzunu sokağa çıktığında farklı şekilde duymaktadır. Bu durum, İç Anadolu Bölgesine göre daha karmaşık bir hâl almaktadır ve bu sebeple Türkçeyi öğrenen kişi, sokakta karşılaştığı kişi/kişileri anlayamamaktadır. Halk arasında yazılışı ve okunuşu farklı bir hâl alan bu ağız özellikleri, Türkçe öğrenen kişiyi olumsuz etkilemektedir. Ege bölgesi ağız özelliklerine örnek olarak aşağıdaki kelimeler verilebilir.

Var>Vaa

Azıcık>Accıg

Abla>Aba

Koşacağım>Goşçen

Kadar>Gadaa

(<https://www.odemis.bel.tr/odemis/yerel-agiz.html> erişim tarihi:15.03.2022)

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi Ege Bölgesi ağız özellikleri çoğunlukla kelimelerin telaffuzunu değiştirmektedir. Herhangi bir kurumda Türkçe eğitimi alan kişi bölgenin yerli halkının konuşmasını telaffuz farklılıklarından dolayı anlayamamakta ve yazı dili ile konuşma dilini bir bütün olarak görememektedir.

Yukarıda anlatılan durumlarla Karadeniz Bölgesinde de karşılaşılmaktadır. Aynı şekilde Karadeniz Bölgesinde Türkçe eğitimi alan bir kişi sokağa çıktığında da farklı ağız özellikleri ile karşılaşabilmektedir ve duyduğu kelimeleri anlamakta zorluk çekmektedir veyahut hiç anlayamamaktadır. Örnek olarak, aşağıdaki kelimeleri gösterebiliriz.

Gidiyorum>Cideyrum

Görmüş>Körmüş

Göl>Köl

Gibi>Kibi (Coşar, 2015: 246).

Amca>Emice

Acaba>Aca

Bunu>Puni

(<https://www.turkcebilgi.com> erişim tarihi: 15.03.2022)

Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde de dilde hem ses hem şekil olarak değişimler mevcuttur. Ayrıca bölgede yaşayan insanlar genellikle çift dillidir. Yani Kürtçe ve Türkçeyi harmanlayarak konuşabilmektedirler. Bu sebeple burada Türkçe eğitimi alan kişiler diğer bölgelere göre daha fazla zorluk yaşamaktadırlar. Aşağıdaki kelimeleri bu duruma örnek olarak gösterebiliriz.

Gidiyorum>Gideyem

Koşacağım>Goşacağam

Böyle>Bele

Güzel>Közel

Hey>Lo

Akdeniz Bölgesinde de ağız özelliğinin etkili olduğu birçok kelimeyle karşılaşılmaktadır. Bu kelimeler

de Türkçe öğrenen kişileri olumsuz yönde etkilemektedir. Diğer bölgelerde olduğu gibi bu bölgede de Türkçe öğrenen kişiler bu kelimeleri anlayamamakta ve sokaktaki insanlarla diyaloga geçmekte zorlanmaktadır.

Tane>Dene

Lezzet>Dad

Tavşan>Davşan

Eczane>Ezvahane

Teyze>Dezze

Yukarıdaki kelimeler, anlatılan duruma örnek olarak gösterilebilir.

Türkçede zaman çekimleri önem arz etmektedir. Kişinin eylemi gerçekleştirme zamanı, bir iş ne zaman yapacağını ifade ettiğinden diğer gramerlere göre daha önemlidir. Konuşma dilinde de yazı dilinde de bu çekimlerin doğru kullanımı, kişinin kendisini tam olarak ifade etmesine yardımcı olacaktır.

Ben Karaman'a gidiyorum cümlesi ile Ben Karaman'a gideceğim cümlesi arasında hem zaman hem de anlam olarak büyük fark vardır. Ben Karaman'a giderim cümlesi ile Ben Karaman'a gittim cümlesi arasında da aynı şekilde zaman ve anlam farkı bulunmaktadır. Bu sebeple zaman kiplerinin öğretimi ve öğrenimi çok önemlidir. Türkçe eğitimi alan kişinin ilk olarak zaman çekimlerini tam olarak bilmesi gerekmektedir. Eğitimcilerin de zaman çekimlerinin öğretimine daha fazla önem göstermesi zaruri bir durumdur. Türkçe eğitimi alan bir kişinin eğitim aldığı kurumda öğrendiği zaman çekimleriyle dış çevrede karşılaştığı yanlış zaman çekimleri arasında kalması da muhtemel bir durumdur. Türkiye'de genellikle konuşma dilinde ve yazı dilinde şimdiki zaman çekimi ile gelecek zaman çekiminde yanlış kullanımlar bulunmaktadır. Türkiye'de doğup yaşayan kişiler genellikle şimdiki zamanı kullanırken "r" harfini bütün adılarda, "r ve u" harfini ise ben ve biz adılarında eksik olarak kullanmaktadırlar. Gelecek zamanı kullanırken ise ben adılında "a(e), ğ ve ı(i)" harfini, sen adılında "k, s ve ı(i)" harfini, o adılında "a(e)" harfini, biz adılında "a(e), ğ ve ı(i)" harfini, siz adılında genellikle "k, s ve ı(i)" harfini, bazen de siz adılında "a(e)" harfini, onlar adılında ise file göre "a(e)" harfini eksik olarak kullanmaktadırlar.

Şimdiki Zaman Kullanımı

Yanlış Kullanım		Doğru Kullanım
Okula gidiyom.	>	Okula gidiyorum.
Ders dinliyosun.	>	Ders dinliyorsun.

Sandalyede oturuyo.	>	Sandalyede oturuyor.
Ne yapıyoz?	>	Ne yapıyoruz?
Yazı yazıyonuz.	>	Yazı yazıyorsunuz.
Neden gelmiyolar?	>	Neden gelmiyorlar?

Gelecek Zaman Kullanımı

Yanlış Kullanım		Doğru Kullanım
Okula gitcem.	>	Okula gideceğim.
Ders dinleyecen.	>	Ders dinleyeceksin.
Sandalyede oturacak.	>	Sandalyede oturacak.
Ne yapcaz?	>	Ne yapacağız?
Yazı yazacanız.	>	Yazı yazacaksınız.
Ödev yapcaklar.	>	Ödev yapacaklar.

Verilen örneklerde görüldüğü üzere dış çevrede bu problem durumuyla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bu problem durumunun yanlışlığı, Türkçe eğitimi alan kişi tarafından fark edilmemektedir. Dış çevrede konuşulan dilin her zaman doğru olduğunu düşünerek bu problemleri durumu benimsemektedirler. Bu durumu benimsenmelerinin ayrıca bir sebebi de çekimlerin kısaltılmasıyla ortaya çıkan kolaylıktır. Eğitim alan kişi her zaman daha kolayını öğrenmek ve kısa formunu yanlış da olsa benimsemek isteyecektir. Fakat bu durumun dili tam olarak yanlış öğrenmesine sebebiyet verdiğinin farkında değildir.

Yukarıda anlatılan problem durumu, Türkiye Türkçesinde standart olarak yapılan hatalı bir kullanım durumudur. Fakat bir de ağız özelliklerine göre bu hatalı kullanımların farklı bir hal alması durumu da mevcuttur. Bölgelere göre ağız özelliğinin değişmesi isimlerde olduğu gibi fiil kullanımlarında da farklılık göstermektedir.

Şimdiki Zaman Kullanımı

Karadeniz Bölgesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Ege Bölgesi
Kitéyırım/cideyrum	gidiyem	gidivereyom
Pakayisun?	Bakisen?	Bakiyoñ

Gelecek Zaman Kullanımı

Karadeniz Bölgesi

n'ābaçāk?

koşacağum/koşeceem

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

ne yapcah?

goşacağam

Ege Bölgesi

n'apivēcē?

goşçen

(<https://tr.wikipedia.org> erişim tarihi: 16.03.2022)

Şimdiki zaman kullanıma ve gelecek zaman kullanımına yukarıdaki örnekler verilebilir.

Farklı bir problem durumu olarak dış çevrede insanların çok fazla devrik cümle yapısını kullanması da dikkat çekmektedir. Ağız özelliklerinin konuşma diline ve yazı diline yansımalarının yanında bir de devrik cümle yapısının çok fazla kullanımı Türkçe eğitimi alan kişinin kafasında karışıklık ortaya çıkarmaktadır.

Kurallı Cümle Yapısının Kullanımı

Okula gidiyorum.

Dersten sonra ödev yapacağım.

Dün annemi aradım.

Akşam sinemaya gidecekmış.

Markette alışveriş yapıyorum.

>

>

>

>

>

Devrik

Cümle Yapısının Kullanımı

Gidiyorum okula.

Ödev yapacağım dersten sonra.

Aradım annemi dün.

Sinemaya gidecekmış akşam.

Alışveriş yapıyorum markette.

Örneklerde görüldüğü üzere devrik cümle yapısının kullanımı dış çevrede çok yaygındır. Devrik cümle yapısının kullanımı bazı cümlelerde farklı anlamlar da verebilmektedir. Bu duruma dış çevredeki kişiler hâkim olsa da Türkçe eğitimi alan şahıslar bu durumun farkında olmayacaklardır. Bu cümle yapısının kullanımı hem Türkçeyi yeni öğrenen kişilerin kafasında karışıklık yaratmakta hem de bu cümle yapısını benimsediklerinde cümlelerin farklı anlam ifade edebileceklerinin farkında olmamaktadırlar. Bu sebeple Türkçeyi yanlış olarak öğrenmektedirler.

Türkçe öğrenimi sırasında dış çevreden etkilenen bireylerin karşılaştıkları ve benimseme konusunda zorlandıkları farklı bir problem durumu ise cümledeki vurgunun nerede kullanacağını bilememeleridir. Hangi kelimenin üstüne vurgu yapılırsa daha etkili olur, sorusuna cevap bulama-

maktadırlar. Dış çevredeki insanlar da yukarıda anlatılan devrik cümle yapısının kullanımıyla birlikte hangi kelimenin üzerine vurgu yapılması konusunda bilgi sahibi olmadıklarından konuşma dilini Türkçe eğitimi alan kişilerin yanlış öğrenmesine sebebiyet vermektedirler. Bu durum, Türkçe eğitimi alan bireyleri daha da zor duruma sokmaktadır. Bu yüzden okulda ya da eğitim aldığı kurumdaki Türkçe mi doğru yoksa dış çevrede konuşulan Türkçe mi doğru sorusu akıllarına gelmektedir ve hangi yolu seçeceklerine karar verememektedirler.

Bu ne? sorusunda "bu" kelimesi üzerine vurgu yapıldığında farklı bir anlam, "ne" kelimesi üzerine vurgu yapıldığında farklı bir anlam ifade edilmektedir. Sen kimsin? sorusunda da "sen" kelimesi üzerine vurgu yapıldığında farklı bir anlam, "kimsin" kelimesi üzerine vurgu yapıldığında farklı bir anlam ifade edilmektedir. Bu ve buna benzer birçok cümle örneğiyle verilebilir.

Sonuç

Dünyada dil öğrenme zorunluluğu her geçen gün daha da artmaktadır. Türkçe de öğrenilmek istenilen diller arasında gelmektedir. Fakat dilin nereden ve nasıl öğrenildiği önem arz etmektedir. İnsan sokaktan veya bir eğitim kurumu aracılığıyla dili öğrenebilir. Fakat kişinin öğrendiği bu dilin doğruluğu ve doğru kullanımı çok önemlidir. İnsanın öğrendiği dilde kendini doğru bir şekilde ifade etmesi, söylenen şeyleri doğru bir şekilde anlaması gerekmektedir. Dış çevrede öğrenilen dil yani sokakta öğrenilen dil eğitimde insana ne derece fayda sağlayabilir, bu tartışılabilir. Çalışmada bu ve buna benzer durumlar dile getirilmiştir. Türkçe öğrenen kişilerin dili doğru bir şekilde öğrenmesi durumuna değinilmiştir. Kişi, sokağa çıktığında kelimelerin ağız özelliğiyle birlikte şekil değiştirmiş halini gördüğünde yaşadığı kafa karışıklığı örneklerle verilmiştir. Bu örnekler, Türkiye'nin bölgelerine göre kelimelerin değişiklik gösterdiği şekliyle çalışmaya eklenmiştir. Bu duruma çözüm önerisi olarak şunlar söylenebilir, dil eğitimi veren kişilerin dili öğrenmek isteyen kişilere az da olsa ağız özelliğiyle ilgili bilgi vermesi fayda sağlayabilir. Eğitimcilerin, dil eğitimi verdikleri bölgede, ağız özelliğinin yoğun bir şekilde görüldüğü kelimeleri bilmeleri gerekmektedir. Ortak kabul gören konuşma dili ile ağız özelliğinin görüldüğü konuşma dili arasındaki farkları ve yanlış kullanımları eğitimciler dili öğrenen kişilere vermelidir. Bu çalışmayı da görsel ve karşılaştırmalı olarak yapmalıdır. Bu sayede kişinin yanlış görmesine yardımcı olacaktır.

Kaynakça

Coşar, M. (2015). Bir Kimlik İşaretleyicisi Olarak Dil Ve Trabzon Ağzlarında Arkaik Hususiyetler.

Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 1, 241-253.

Ergin, M. (1998). Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak. 10.

<https://sozluk.gov.tr/> (15.03.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_T%C3%BCrk%C3%A7esi_a%C4%9F%C4%B1zlar%C4%B1 (16.03.2022)

<https://www.makaleler.com/agiz-lehce-sive-nedir>(15.03.2022)

<https://www.odemis.bel.tr/odemis/yerel-agiz.html>(15.03.2022)

https://www.turkcebilgi.com/anadolu_a%C4%9F%C4%B1zlar%C4%B1 (15.03.2022)

Korkmaz, Z. (1992). Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK. 147.

Topaloğlu, A. (1989). Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Ötüken. 81.